

ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΓΙΑ ΠΟΙΟΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Ιούλιος 2007)

Συγγραφέας: ΣΩΤΗΡΗΣ Μ. ΤΖΟΥΜΑΣ

Αν μη τι άλλο τους τελευταίους δύο «μαύρους» μήνες, η εγχώρια πολιτική ατζέντα μοιάζει να «πρασινίζει». Οι μαζικές πυρκαγιές των τελευταίων ημερών προκαλούν πανικό, αφήνοντας πίσω τους στάχτη και προβληματισμό για τα δεινά που θα επιφέρει η αλόγιστη, ξέφρενη ανάπτυξη. Οι πολίτες αγανακτούν, τα ΜΜΕ γενικώς κινδυνολογούν, οι πολιτικοί επιρρίπτουν μεταξύ τους ευθύνες για λάθος χειρισμούς. Με άλλα λόγια, όλοι επιδεικνύουμε στιγμιαία πρωτοφανή ζήλο, ενώ στο επίπεδο της πολιτικής, αν και το ζήτημα μπαίνει στην ατζέντα, γρήγορα κομματικοποιείται, παραμορφώνεται και χάνει τελικά την ουσία του.

Χωρίς αμφιβολία, κάθε περιβαλλοντική καταστροφή γεννά θλίψη και αγωνία για το μέλλον. Όμως, ας μη γελιόμαστε. Η προστασία του περιβάλλοντος ουδέποτε ήταν σταθερά ψηλά στην εγχώρια πολιτική ατζέντα. Ήταν και παραμένει για την πλειοψηφία των πολιτών και των πολιτικών ζήτημα χαμηλού ή μάλλον «εποχικού ενδιαφέροντος». Λίγοι ψηφοφόροι επηρεάζονται από τις γενικόλογες και μη δεσμευτικές διακηρύξεις των κομματικών προγραμμάτων για την επίλυση των μακροχρόνιων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Εξίσου λίγοι πολιτικοί καταπιάνονται με το περιβάλλον σε καιρούς νηνεμίας, όταν δηλαδή δεν έχει συντελεστεί κάποια φυσική καταστροφή που να μας θυμίζει ότι κάποτε θα «πληρώσουμε» το τίμημα για τις καταστροφές που προκαλούμε. Κοινώς, η προστασία και η αναβάθμιση του περιβάλλοντος είναι χρόνια ζητήματα που σε πολύ μεγάλο βαθμό έχουν υποβαθμιστεί.

Η εξασφάλιση του αειφορικού περιβάλλοντος ως θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών δεν έχει αποτελέσει έως τώρα αιτούμενο των πολιτών ούτε και διακύβευμα καμίας κυβέρνησης. Αποτέλεσμα: Η σημερινή αδιέξοδη πραγματικότητα: «Χαλαρά» μέτρα και ήπιες περιβαλλοντικές πολιτικές που δεν αποφέρουν καρπούς εφήμερα οφέλη που καταφέρνουν να υπερκεράσουν τα περιβαλλοντικά αιτήματα, με τις γνωστές πλέον σε όλους συνέπειες, από την άλλη.

Η κατάσταση αυτή επιβάλλεται να αλλάξει. Υπό την απειλή της καθολικής

κλιματικής αλλαγής και με γνώμονα την ποιότητα ζωής του ανθρώπου γεννάται η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της έννοιας της ανάπτυξης. Οι προτεραιότητες της νέας, παγκόσμιας «πράσινης» οικονομίας καθιστούν σαφές πως η ανάπτυξη δεν ωφελεί μακροπρόθεσμα παρά μόνο αν σέβεται τον άνθρωπο και το περιβάλλον του. Και η χώρα μας βρίσκεται ενώπιον αυτής της πρόκλησης: Καλείται να προσαρμόσει τους αναπτυξιακούς της στόχους στις ανάγκες των πολιτών της. Καλείται κοινώς να μετουσιώσει σε πολιτικές και έργα την αντίληψη ότι το περιβάλλον δεν ανταλλάσσεται με την εφήμερη, ταχεία ανάπτυξη.

Η συμπίεση της ανάπτυξης με ένα ποιοτικό και ασφαλές περιβάλλον είναι ένα μεγάλο στοίχημα για την Ελλάδα που σε μεγάλο βαθμό υστερεί ακόμη στα αιτήματα προστασίας του περιβάλλοντος. Αν και έχουν δαπανηθεί μεγάλα ποσά από το ΚΠΣ και Ειδικά Ευρωπαϊκά Προγράμματα, ωστόσο η χώρα μας, συστηματικός παραβάτης της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, δεν μοιάζει να έχει προσεγγίσει τη λύση των σύνθετων και μακροχρόνιων περιβαλλοντικών προβλημάτων της. Το νέφος, οι πυρκαγιές, η έλλειψη σχεδιασμού για τη διαχείριση απορριμμάτων, η απουσία υδατικής πολιτικής, η υποβάθμιση των βιοτόπων, το αυξημένο επίπεδο εκπομπής βιομηχανικών ρύπων, η συστηματική καταπάτηση εδαφών και η αυθαίρετη δόμηση αποτελούν μόνο μερικά από τα ζητήματα που η πολιτεία πρέπει να λύσει. Μέχρι τότε θα αποτελούν θλιβερή πραγματικότητα που θα απειλεί την ποιότητα ζωής των πολιτών.

Είναι γεγονός ότι τα περιβαλλοντικά αιτήματα δεν έχουν αποτελέσει έως τώρα κεντρική εθνική πολιτική προτεραιότητα. Στο παρελθόν έχουν γίνει λάθη και παραλείψεις. Χρειάζεται όμως να συνειδητοποιήσουμε πως ο αμφίδρομος καταλογισμός ευθυνών δεν αποφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα. Αντίθετα, μας παγιδεύει και τελικά υποβαθμίζει την ουσία του προβλήματος. Σκοπός δεν είναι να περιοριστούμε στην απόδοση ευθυνών, αλλά να κατανοήσουμε ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι αίτημα διακομματικό που μας αφορά όλους, πολίτες και πολιτικούς. Με άλλα λόγια, σκοπός είναι να παραμένουμε περιβαλλοντικά αφυπνισμένοι, ακόμα και όταν δεν μας απειλούν φυσικές καταστροφές. Να κατανοήσουμε πως ο σεβασμός για το περιβάλλον δεν είναι εφήμερη μόδα αλλά στάση ζωής.

Σήμερα, κάθε πυρκαγιά, κάθε πλημμύρα, κάθε περιβαλλοντική καταστροφή

κλονίζει την εμπιστοσύνη των πολιτών προς την εκάστοτε κυβέρνηση. Για να αλλάξει αυτό, χρειάζεται η προστασία του περιβάλλοντος να αποτελέσει εθνικό στόχο και να παγιωθεί στην κορυφή της εγχώριας πολιτικής ατζέντας. Ένα ζήτημα με τόσες προεκτάσεις -στον τουρισμό, στη γεωργία, στις μεταφορές, στην ποιότητα ζωής των πολιτών, κ.α.- δεν νοείται να προβάλλεται και να θίγεται μόνο όταν έρχεται στην επικαιρότητα, συνήθως λόγω κάποιας θλιβερής φυσικής καταστροφής. Χρειάζεται να επαναπροσδιοριστούν οι εθνικοί αναπτυξιακοί στόχοι και να ταυτιστούν με δεσμευτικά μέτρα και ρυθμίσεις για μακροπρόθεσμη διασφάλιση της ασφάλειας και ποιότητας του περιβάλλοντος. Χρειάζεται σοβαρότητα, τόλμη και διορατικότητα από όλες τις πολιτικές δυνάμεις. Με πρακτικές και αντιλήψεις του παρελθόντος δεν αντιμετωπίζονται τα περιβαλλοντικά προβλήματα του σήμερα και του αύριο.

Η κρισιμότητα του εγχειρήματος δεν αφήνει περιθώρια επιλογής. Ένα από τα διακυβεύματα που θα κρίνουν την αυριανή κυβέρνηση πρέπει να είναι η διασφάλιση του ποιοτικού, ασφαλούς περιβάλλοντος ως θεμελιώδους δικαιώματος των πολιτών. Χρειάζεται οι αυριανές κυβερνήσεις να πορευτούν με το περιβάλλον σταθερά ψηλά στην πολιτική ατζέντα. Χρειάζεται οι πολίτες και η πολιτεία να αντιληφθούν και να αφομοιώσουν ότι η προστασία και η αναβάθμιση του περιβάλλοντος δεν είναι επιλογή, αλλά χρέος όλων μας προς τις μελλοντικές γενιές.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 21 Ιουλίου 2007, σ. Α9.